

**ДО, ПІСЛЯ
І НЕВІДОМО
ЩО ДАЛІ**

До, після і невідомо що далі. Документація виставки. Асортиментна кімната, 2026. 88 с.

Ця документація створена за результатами випускної виставки майстерні Юрія Кручака та Станіслава Туріни в межах Франківської школи сучасного мистецтва фра фра фра. Виставка тривала із 17 січня по 7 лютого 2026.

Усі тексти створено авторками і авторами виставки за редагуванням і доповненнями кураторського колективу.

Яким може бути мистецтво в розсіпані та розладнані часи?

У вересні 2025 року майстерня Стаса Туріни та Юрія Кручака у школі фра фра фра розпочала курс, який назвали «Доля мистецтва». Долею курсу стало те, що він завершився з Юрою в ЗСУ та рештою групи на підсумковій виставці, яку між собою назвали «Салон малих пошуків».

Виставка «До, після і невідомо що далі» відкрилась 17 січня 206 і підсумувала довгу розмову впродовж майстерні. А ще – створила простір, де роботи учасниць майстерні можуть зустріти глядача, знову чи вперше. Так сталось, що розпочали цю зустріч в напівтемряві, під час чергової хвили блекаутів, а роботи в книгозбірні довелось підсвічувати ліхтариками.

Така вже доля мистецтва, або одна з ймовірних доль.

ДОЛЯ МИСТЕЦТВА

*Із тексту програми
від Юрія Кручака та Стаса Туріни*

Процесуальність — батько помилки.

Помилка — донька процесуальності.

Ця програма розрахована на митців та мисткинь, що знаходяться як на початку своєї кар'єри так і на тих хто вже побудували фундамент своєї мистецької практики, та прагнуть розширити інструментарій власного висловлювання і спробувати партисипативні практики. Курс базується на ретельному теоретичному дослідженні і практичних мистецьких діях. Це не тільки програма професіоналізації; це місце для критичного осмислення сучасного мистецтва та сучасної культури.

Програма «ДОЛЯ МИСТЕЦТВА» розглядає сучасну галузь мистецтва як пористу та таку, що не закінчується на своїх кордонах, де багато мистецьких практик охоплюють економіку, технології, політику, філософію, ідентичність, довкілля. Таким чином, програма займається визначенням різних траєкторій творення, розвитку, розповсюдження, обігу та демонстрації мистецтва, як вони проявлялися в інституційних та альтернативних умовах, досліджуючи та теоретизуючи характер і роль мистецтва як сьогодні, так і в наступні десятиліття.

Коло питань що розглядається програмою можна розподілити на три взаємопов'язаних тематичних поля – особистість, мистецтво, суспільство:

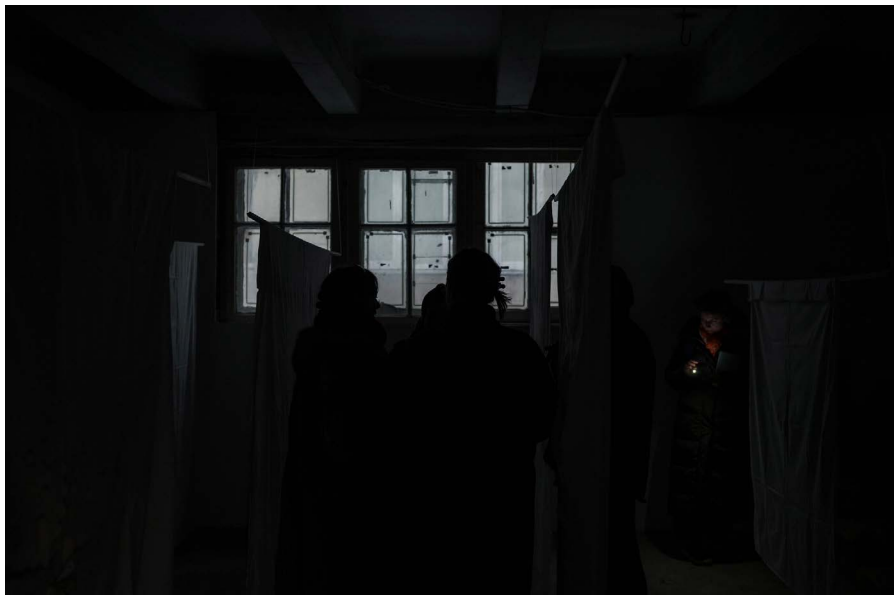
- Шо, я один? Чи одні ми посеред катастрофи? Чи одні ми наодинці з мистецтвом? Що таке помилка? В чому її цінність? / Робота з помилками
- Чим може бути мистецтво? Яка його доля в житті і практиках? Чим мистецтво не є? Яка частка мистецтва в наших життях? Яка його доля? Чи тримаємо ми цю долю, чи можемо її утримати в своїх руках?
- Чи є ми групою? Для чого нам діалоги, пізнання і навчання? Що ми шукаємо і вишукуємо? Вишуканість?

СЛОВО МИТЦІВ ПРО МАЙСТЕРНЮ «ДОЛЯ МИСТЕЦТВА»

В нашій майстерні ми будемо намагатись поговорити про долю мистецтва в наш час. Про його місце, частку, про те чи мистецтво живе за законами долі? Чи ми творимо долю цього от мистецтва?

Ця майстерня це спроба зробити щось разом. Ми: Юрій Кручак та Станіслав Туріна спробуємо зробити цю майстерню, де разом з вами рухатимемось практикумами, під час яких виринатимуть розмови. На наш погляд, без розмови, як і без практикумів - нікуди.

А ще майстерня протікатиме практикумами після яких будуть і домашні самостійні завдання. Адже мистецтво існує поза майстернею і майстернями також.

ДО, ПІСЛЯ І НЕВІДОМО ЩО ДАЛІ. СЛОВНИК.

Академія

Актуальне

Чи ця виставка є актуальною? Що її робить такою?
Якщо ні, що зробило б її такою?

Антипедагогіка

Архіви

На виставці представлені також твори з архівів учасників-ків курсу

Бажання/Побажання

Для нашого курсу було важливо чути Побажання учасників-ць щодо наповнення курсу і його руху

Відбір

Викладач

Виставка

Виставка є результатом курсу. Але вона також виникла через бажання учасників-ць завершити курс виставкою

Доля

Доля як рок, і доля як частка. Це важливе слово для нашого курсу

Досвід

Шукати досвід/отримувати досвід/демонструвати досвід

Експеримент

Ця виставка не є гучним експериментом, але водночас вона для всіх нас є експериментальною

Зустрічі

Як можна назвати формат у якому працював наш курс? Так, “зустрічі”

Пам'ять

Як тема

Правильно

Професіоналізм

Те, до чого прагнуть учасниці та учасники курсу. Бути професіоналами/ками, бути кимось побаченим та визнаним як авторами/ками. Заробляти на житті мистецтвом. Бути частиною професійної мистецької спільноти

Педагогіка

Кар'єра

Дивись “Професіоналізм”

Куратори

Для цієї виставки це в міру важливе слово

Курс

Ця виставка є результатом зустрічей на курсі Доля Мистецтва, цей курс розробляли і вели Станіслав Туріна і Юрій Кручак

Мистецтво

Ми виходимо з того, що ніхто точно не може визначити мистецтво раз і назавжди

Ілюстрація

Це ще одне важливе слово на виставці
Тут твори часто ілюструють життя учасників та учасниць виставки

Салон

Ця виставка схожа на салон. Салон відкинутий? Ні, кажуть схожа на салон відданих. Можливо, салон малих пошуків

Спроба

Це важливе слово для цієї виставки

Собою

В значенні “бути собою”

Студентство

Терапевтичне

Багато з представлених праць несуть на собі відбиток терапевтичності

Твори

На цій виставці багато творів в їх класичному розумінні: малюнок, живопис, скульптура

Художники та художниці

Що значить бути художником та художницею в наш час?

Щирість

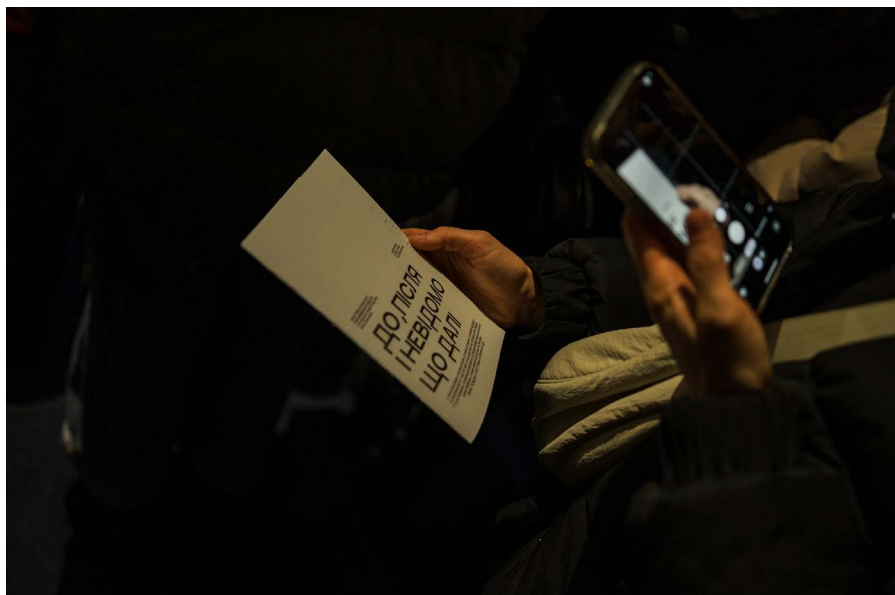
Це ще одне важливе слово для цієї виставки

(не закінчено)

ЧОРНА КІМНАТА

Юлія Мартинів

Без назви

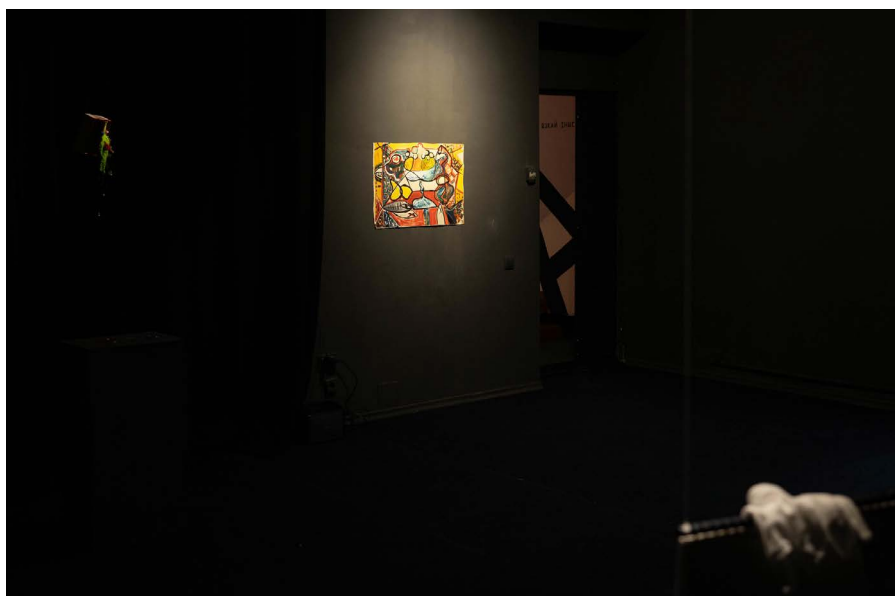
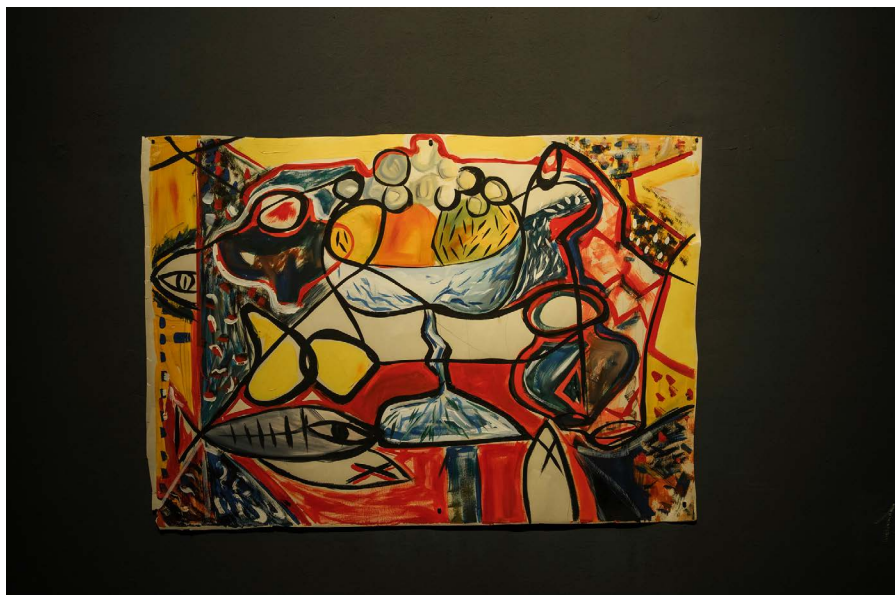
Чи змінюється статус речей у моменті, де з'являється чітка межа між «до» і «після»?

Чи може матеріальне фіксувати та всотувати злам часу?

Ця живописна робота була створена у ніч з 23 на 24 лютого 2022 року, що зумовило «відтерміновану» реакцію художниці на події ранку 24 лютого. З часової дистанції вона постає як матеріальний артефакт, що зберіг стан часу "до", який згодом виявився майже недоступним для свідомого відчитування.

Навіть у найпростіших повсякденних розмовах упродовж війни, незалежно від їхньої початкової теми, знову й знову виникає питання особистого досвіду 24-ого лютого 2022-ого року. Через три роки контакт із цією роботою активує процес відновлення пам'яті, в якому окремі фрагменти подій почали складатися в неповну, але відчутну структуру.

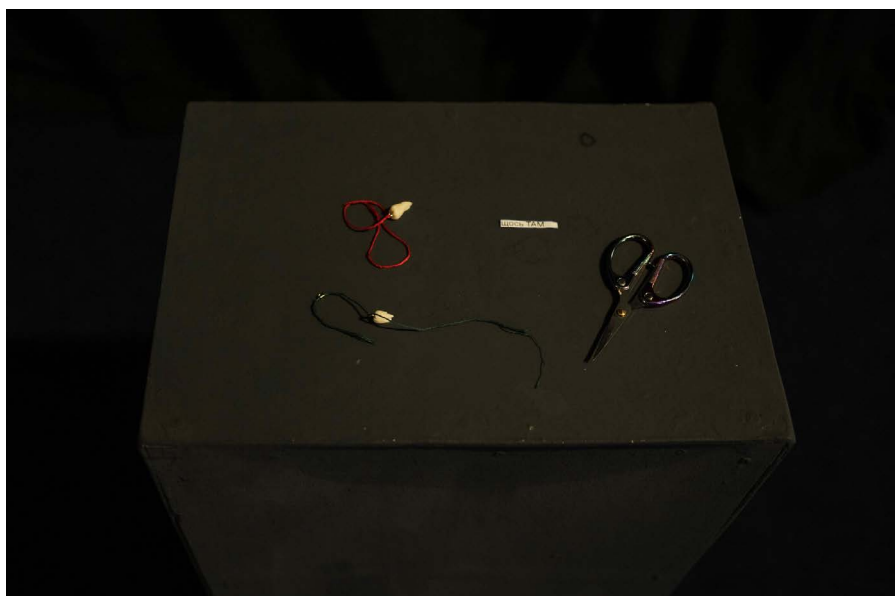
Художницю цікавить, як моменти і лік часу змінюють статус об'єкта, наділяючи його значеннями, не закладеними в момент створення. У цій роботі живопис функціонує не як репрезентація події, а як носій, відбиток досвіду, що фіксує пам'ять через матеріальне.

Аліна Полєшко LI POLIESSH

щось ТАМ

Робота Аліни осмислює досвід тривожності, психічного перевантаження та дезорієнтації, у якому межі між тілом, середовищем і внутрішнім станом розмиваються. М'яка іграшка функціонує як носій напруги — водночас знайомий і тривожний образ, що утримує слід емоційного надлишку.

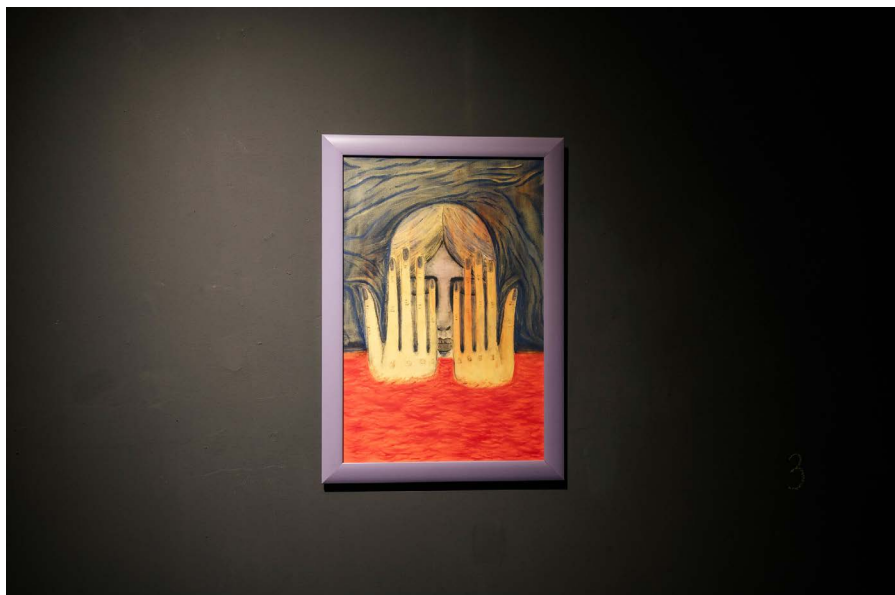

Ірина Ломака LМКА

Коли світ тоне в червоному

Художниця оприявнює внутрішній погляд людини, яка живе всередині війни та втомила від постійної присутності болю. Це стає спробою віднайти спокій у хаосі й утримати людяність у реальності, позначеній насильством і страхом. Закриті очі тут не означають втечу, а радше виступають формою самозбереження та зосередження на внутрішньому просторі.

Богдана Татаренко

Опір зникненню

Заповнення смужок кольором для Богдани є певним ритуалом та фіксацією власної присутності. Залишені порожні місця, натомість, це вибір недоговорювати. Перший крок у цьому процесі створює випадковості, а всі наступні дії спрямовані на їх упорядкування.

Лінія та колір, наче зарубки на стіні про пройдений день, говорять: «я була, я є, я буду допоки це триває». Для Богдани ця медитативна практика формує архів присутності, де сам акт малювання стає підтвердженням мистецької практики. “Допоки я малюю — я мисткиня”. А регулярність у цьому процесі стає формою тихого опору зникненню.

Ганна Самар

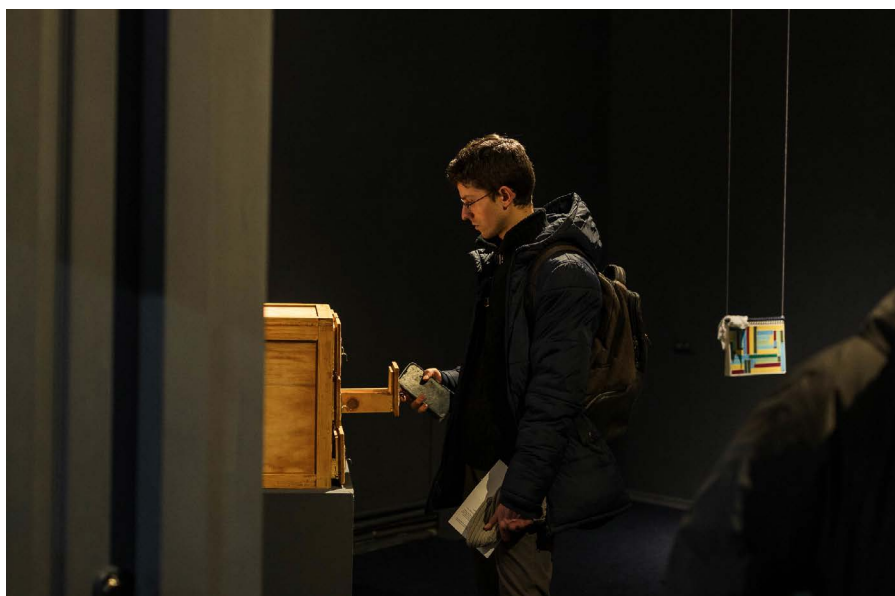
Уточнення

В умовах життя під час війни зростає потреба в документації та збереженні особистих історій. Водночас постає питання: що робити з тим, що не вписується в інституційні моделі пам'яті? Архівна картотека містить малюнки, які стають спробою зафіксувати досвіди, що зазвичай залишаються непоміченими.

Художниця працює з учасниками та учасницями в індивідуальному форматі, фасилітуючи процес звернення до фрагментів власного досвіду — тих, що не мають чітких меж, назв чи завершених наративів. У процесі взаємодії цей досвід поступово знаходить форму через дотик, лінію, жест, образ і відбиток.

Представлені роботи є частиною архіву, який постає не як система фіксації фактів, а як простір перекладу між внутрішнім і видимим.

У проєкті взяли участь: Марія П., Максим П., Вадим Г. та інші.

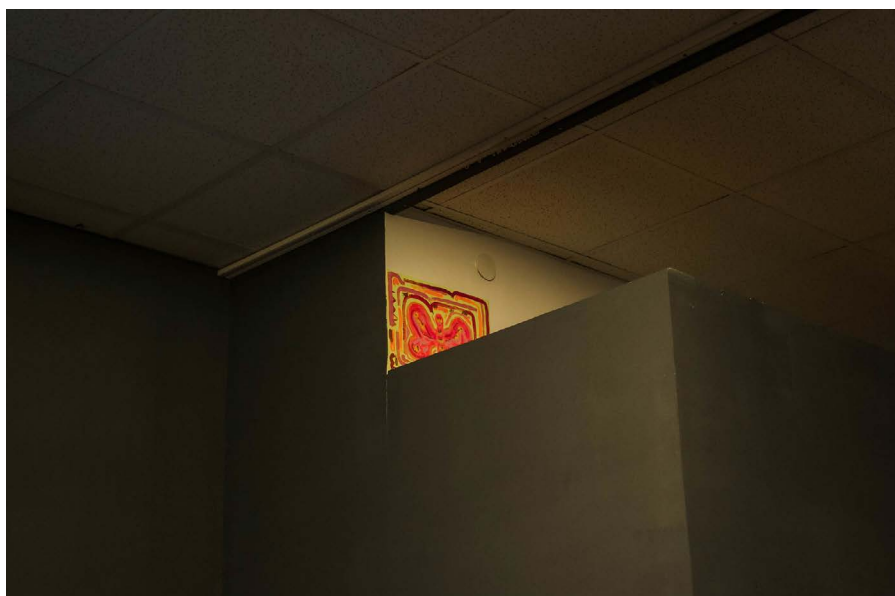

Іра Нагорна

На світло лети

Серія робіт є раннім досвідом художниці в цьому медіумі та постає як форма медитативного пошуку внутрішнього центру. Роботи побудовані на принципі багат шаровості, де кожен шар фіксує окремий психоемоційний стан.

Колір утворює напругу між хаосом і порядком, а внутрішній центр постає не як стабільна точка, а як рухома структура, що формується через зосередження й повтор. Медитативність серії полягає в тривалому перебуванні в процесі, де акт малювання стає жестом саморегуляції

Короленко Поліна

Перетворення

Серія складається з трьох керамічних скульптур, що розміщені у різних місцях виставкового простору. Форми поступово зазнають трансформації — їхня поверхня вкривається шипами, перестає бути гладкою і ніжною. Для художниці ці зміни та перетворення означають дорослішання, що не завжди є плавним або безболісним. Ця метаморфоза прочитується як тілесний досвід: художниця описує відчуття, ніби тіло поступово вкривається захисними утвореннями. Шипи постають водночас як механізм самозахисту й потенційної (авто)агресії – «Чи мають вони завдавати мені болю, чи я маю завдавати ними біль?».

БІЛА КІМНАТА

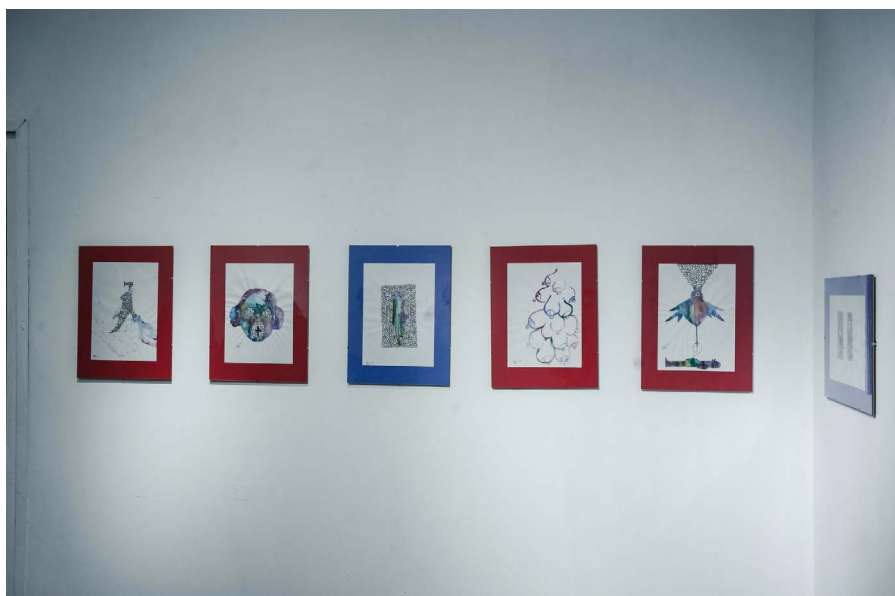
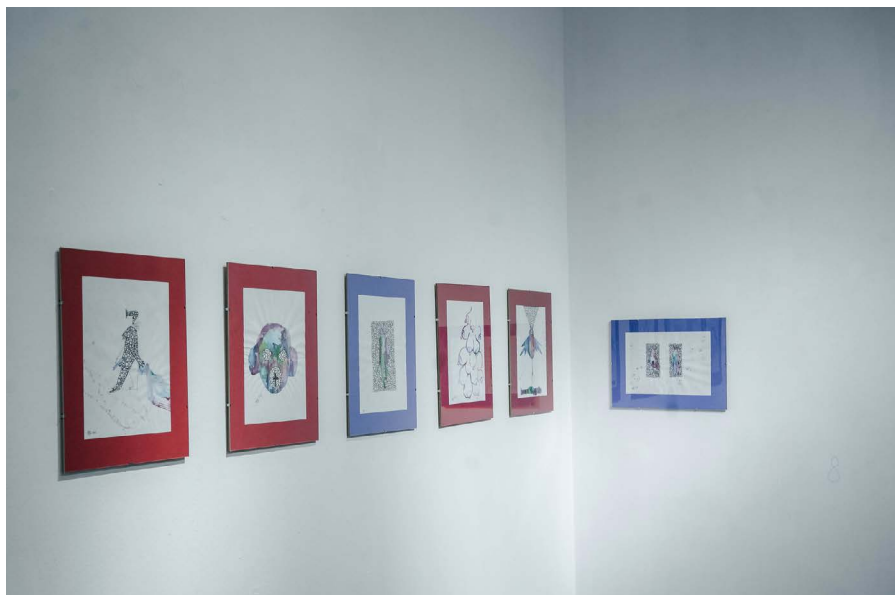

Аліна Полєшко LI POLIESSH

СИНІ ТІЛА

Твори авторки — це ілюстрації, які важко уявити без супровідного тексту. Проте сам текст тут — зібрання рефлексій і хроніка самого життя. Побутові ситуації, внутрішні переживання і пошуки, умовні щоденники — все це стає тим, що згодом буде відображено на папері чи в об'єкті.

Зазвичай, ілюстрація вважається прикладною, такою яка служить унаочненню текстів чи роздумів у сфері видавництва та дизайну. Тут же — малюнок це ще одна сторінка хроніки не побуту, але екзистенції.

Марія Агісян

Білим по білому

Вишивка із типовою для мистецьких опенколів фразою, в якій зазначено вікові обмеження для учасни_ць. Замість ниток використано сиве волосся з голови авторки, основа — вінтажні носовички, знайдені на секонд-хенді. Сивина, як візуальний маркер старіння стає матеріалом, який Марія використовує, щоб говорити про доступ до можливостей та видимість тих, хто розпочинають чи виводять в публічне поле свою практику пізніше (умовної) норми. Спосіб видобування матеріалу для роботи іронічно перегукується зі сталим висловом «рвати на собі волосся», який використовують для означення розпачу.

Настя Гай

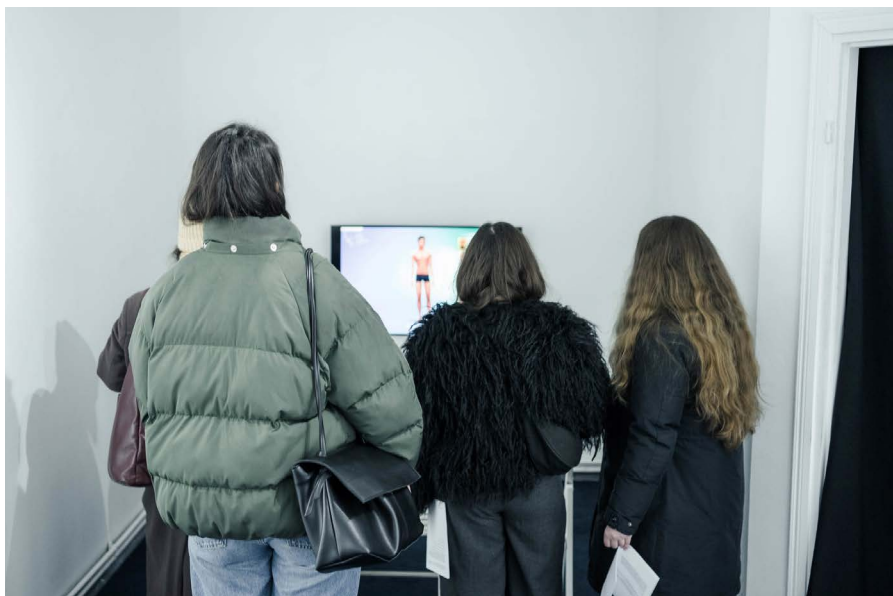
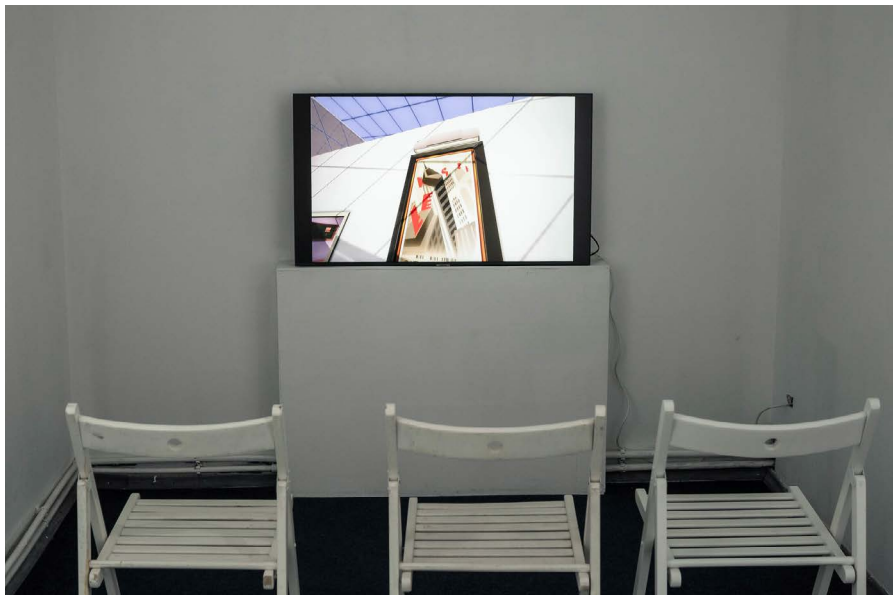
Руками не торкатись

Що відбувається, коли навіть повага перетворюється на спосіб дивитись?

Коли ми зводимо всіх військових до одного образу, повстає вітрина: вона дозволяє дивитись, але утримує на відстані. У цій новоствореній дистанції — страх, біль і власна вразливість відсуваються.

Вітрина фіксує та закапсулює. «Мужні», «безстрашні», «сильні». Символи витісняють людину, а наша повага перетворюється на контроль, на очікування, яке потрібно витримувати щодня, і роль, з якої неможливо вийти але неможливо і залишатися в ній. Той, кого одягли в образ героя, втрачає право не відповідати йому: право на втому, на страх, на зміну.

Дивитись і розглядати стає безпечніше, ніж зустрітись з іншим як з тим, хто також дивиться у відповідь. Герой не може змінюватися - він має залишатися непорушним.

КАПЛИЧКА

Катерина Худа

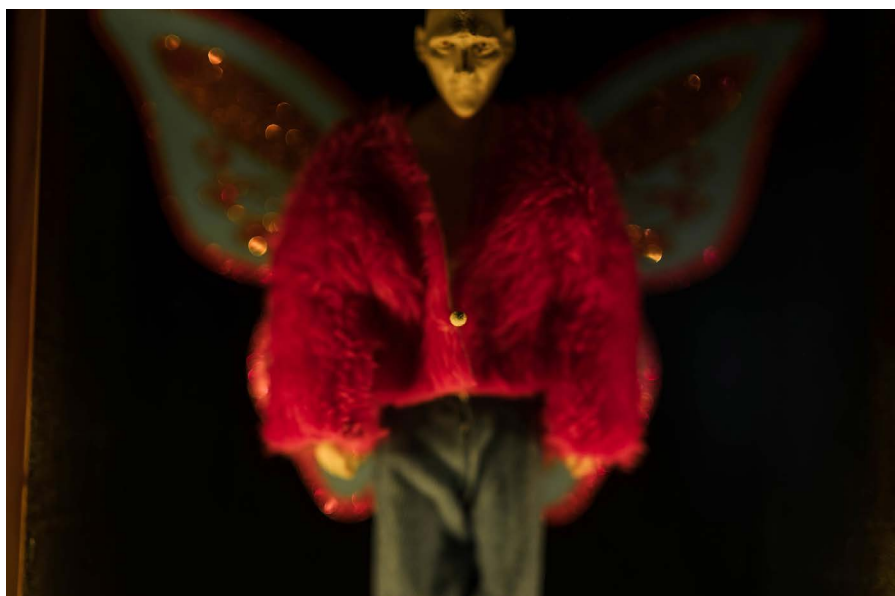
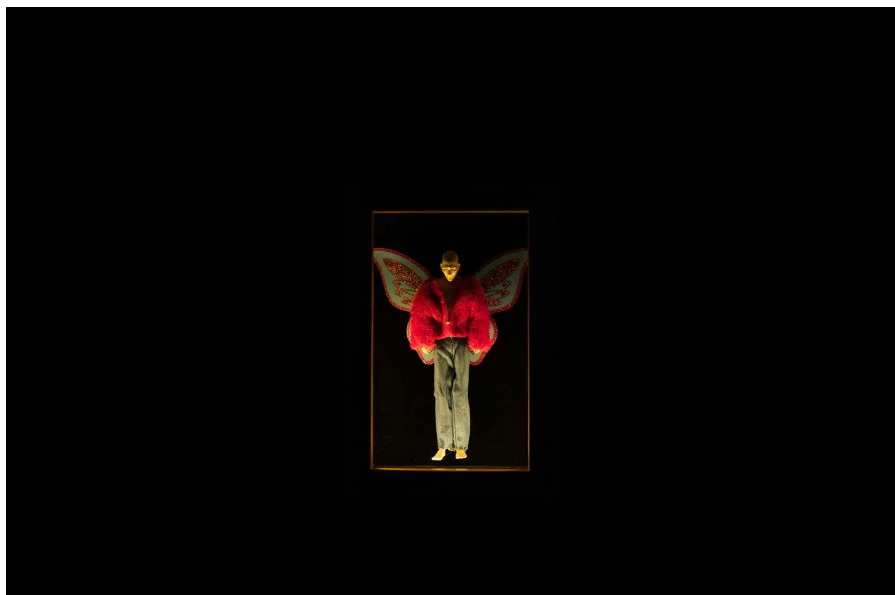
Ловець сну

Що відбувається, коли звичні структури, що утримують нас у реальності, раптово дають збій? Коли контроль — хай навіть символічний — над часом і тілом втрачено, а звичний порядок розпадається?

«Я підбігла до механічного годинника — стрілки шалено крутилися, ніби намотували десятки обертів за секунду. Після цього я побігла до дзеркала і побачила, як я миттєво старію. Моє обличчя покривалося зморшками, шкіра опускалася, волосся сивіло».

Це фрагменти зі сну, який описує художниця — сну, що сформував новий страх або ж надав образ тому, що вже було присутнім у підсвідомому. Образи зі снів часто мають таку силу і «застрагають» саме тому, що виникають поза контролем свідомості. За Карлом Юнгом, сон є автономною фігурою психіки, що має власну енергію і не зникає, доки з нею не вступають у діалог.

У коробці, створеній Катериною, ми бачимо персонажа зі сну — фігуру, яка запустила ці процеси. Художниця не просто фіксує його, як метелика в колекції, а втілює в матерію, переводячи досвід із тіла в простір мислення. Цей жест не повертає повного контролю, але змінює його умови: те, що лякало як некерований внутрішній досвід, стає об'єктом співприсутності, споглядання і діалогу.

КНИГОЗБІРНЯ

Софія Винокур

Безсенсовна сенсовщина

У сучасному мистецькому полі від художників і художниць часто очікують не лише створення об'єкта, а й детального пояснення кожного жесту — через супровідні тексти, концепції, інтерпретації. Сенса заздалегідь структурується, фіксується й пропонується глядачеві як завершений продукт, залишаючи мінімальний простір для власного мислення.

Софія свідомо відмовляється від такого підходу. Вона не пропонує інтерпретації та не задає рамки читання, натомість передає відповідальність за формування значення тому або тій, хто дивиться. Поруч розміщено блокнот — простір для фіксації власних асоціацій, думок чи інтерпретацій.

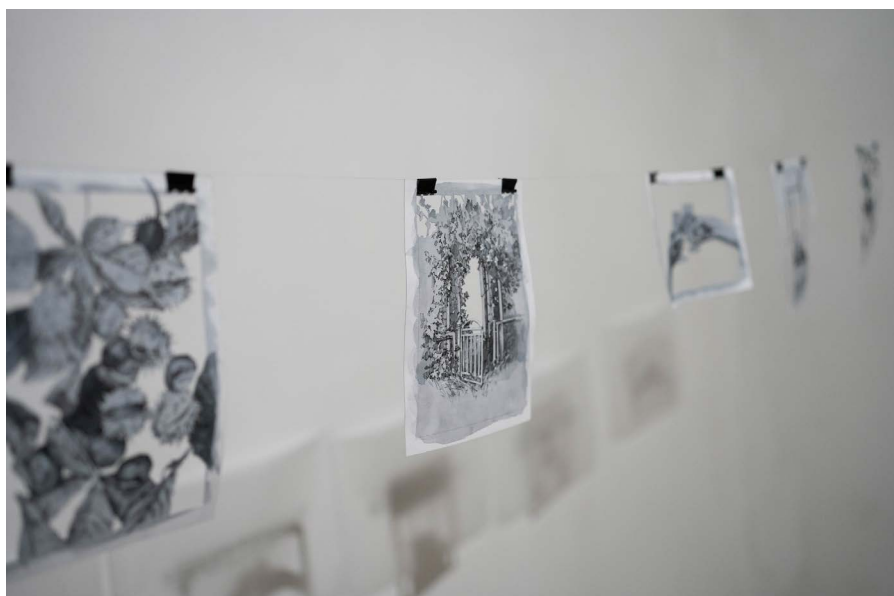

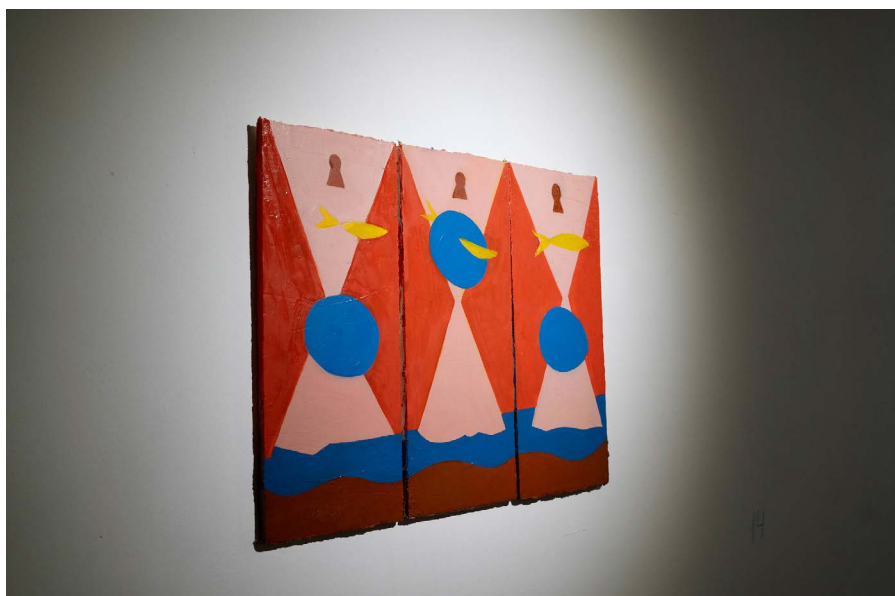
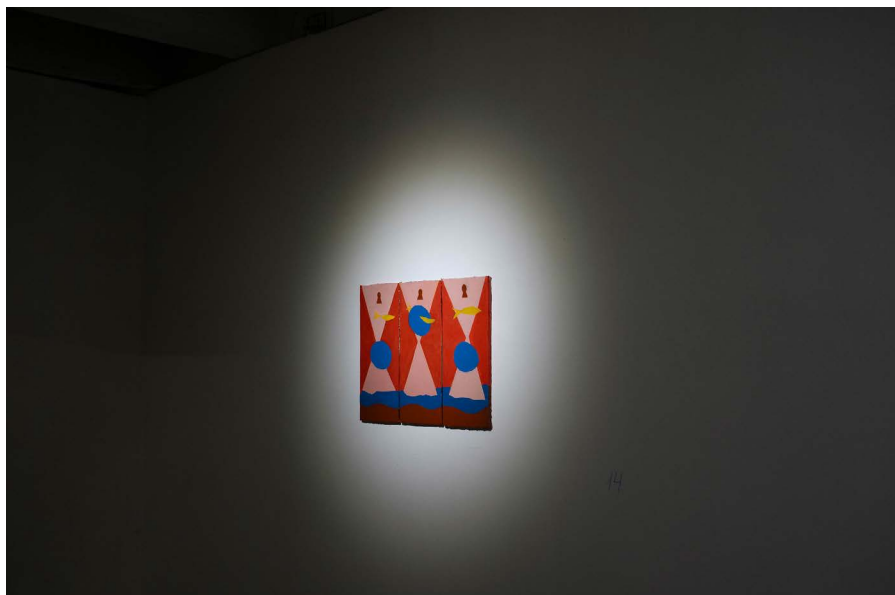
Анна Рибкіна

Те, що не забрати

Серія графічних робіт звертається до сюжетів, які могли б існувати у формі фотографій або почутих історій – фрагментів досвіду, що зазвичай супроводжують приватну пам'ять. Техніка витинання використовується як інструмент осмислення крихкості пам'яті, водночас підкреслюючи процес естетизації та умовності відтворення спогадів. Серія Анни є роздумом про вимушену міграцію, пошуки дому або ж того, що дозволить не загубити себе.

“У порожнечі де тельбухи в’ються суцвіттям мозку, я кидався на каміння, воно ливило мене й вінчало окіл усім тим, чим я став.»
Пауль Целан (із збірки «Світлопримус», переклад Петра Рихла)
Робота Софії фіксує роздуми про смерть та перехід. Нейробіологічні дослідження припускають, що перед смертю мозок може входити в галюцинаційний стан, подібний до психоделічного досвіду. У різних релігійних традиціях можна знайти ці описи «переходу» душі та роз’єднання з тілом, різні стадії — суд та чистилище в християнстві, барзах і також суд в ісламі, бардо в буддизмі тощо. Софію цікавить те, як прагнення людини концептуалізувати смерть є способом впоратися з тривогою перед кінцівкою існування. А також як виглядає цей «перехід», якого кольору та форми він набуває.

Софія Антонюк

Артбук «Зерно»

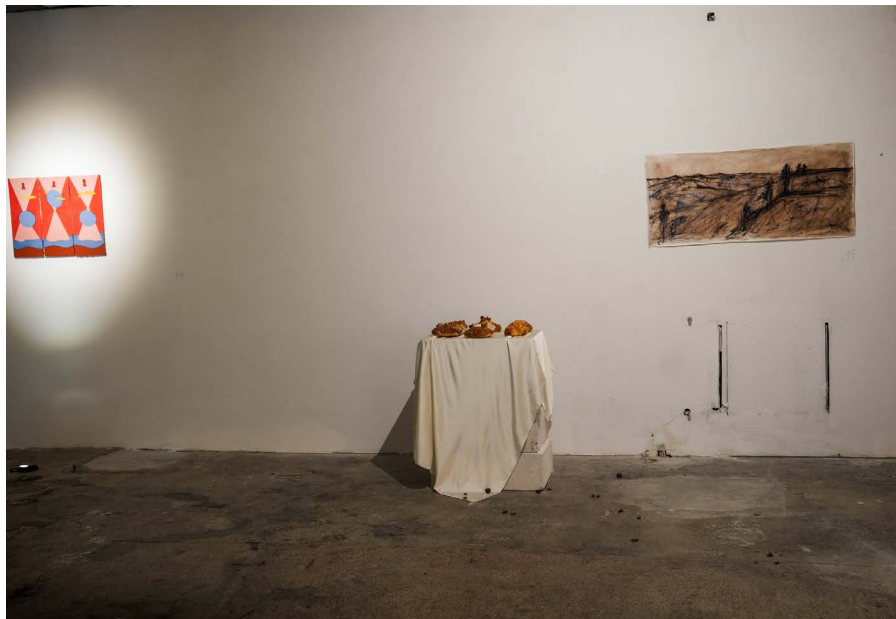
Сіячі

Тіло і кров

Три роботи Софії Антонюк об'єднані дослідженням циклів зародження, жертви та виснаження — на тілесному, символічному й матеріальному рівнях. Артбук «Зерно» функціонує як простір лінійного й водночас циклічного мислення, де образи тіла, землі, крові та насіння формують послідовний процес художнього осмислення народження, руйнування і можливого відновлення.

Робота «Тіло і кров» переносить ці мотиви в площину взаємодії та споживання. А у живописі «Сіячі» людина постає одночасно як та, що сіє, і як частина випаленого поля — фігура дії та наслідку водночас. Артбук фіксує повний процес художнього мислення й виробництва, поєднуючи ці роботи в єдине смислове поле.

Ірина Ломака LMKA і Тарас Теліщак

Жити можна

Для виставки ситуативний колектив створив партисипативну інсталяцію, що запрошує глядачів і глядачок долучитися до формування спільної бази даних щастя.

“Жити можна” об’єднує людей з різним життєвим і творчим досвідом та досліджує стан щастя не як абстрактний ідеал, а як особисте та індивідуальне переживання. Ідея роботи виникла з пошуку внутрішніх опор у хаосі буття. Вихідним запитанням для учасників стало: що для мене означає щастя?

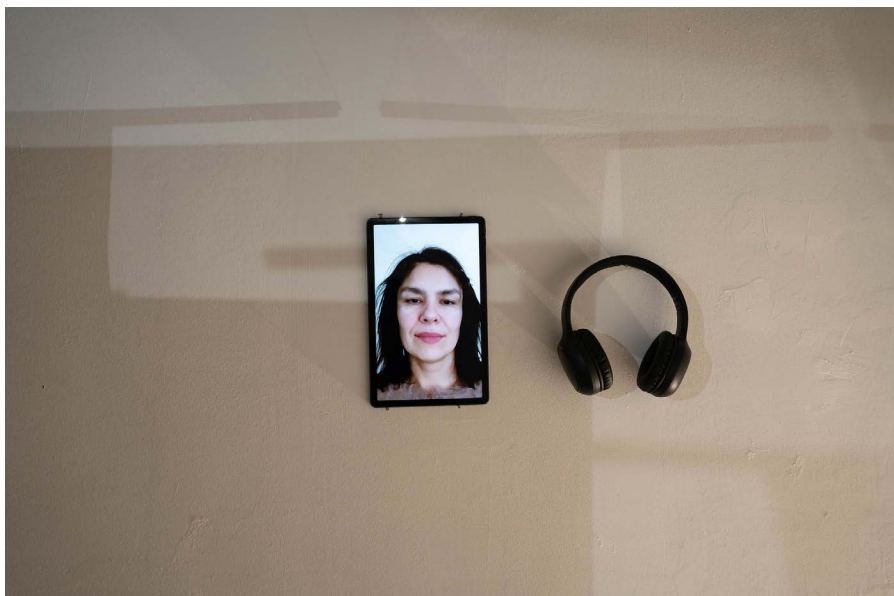

Ірина Нагорна

Мені, можливо, доведеться все закінчити

Ірина підсвічує проблеми вигорання, втоми та депресії жінок та матерів, перевантажених відповідальністю та обов'язками. Мисткиня конструює образний лабіринт втоми із випраних підковдр та простирадл, в яких губляться повідомлення про відчуття, якими важко ділитися і які часто лишаються стигматизованими. Вона повертається до теми невидимої та циклічної домашньої праці, із якою працювала в проєкті «Щоденне прання», створеному в межах першого курсу фра фра фра.

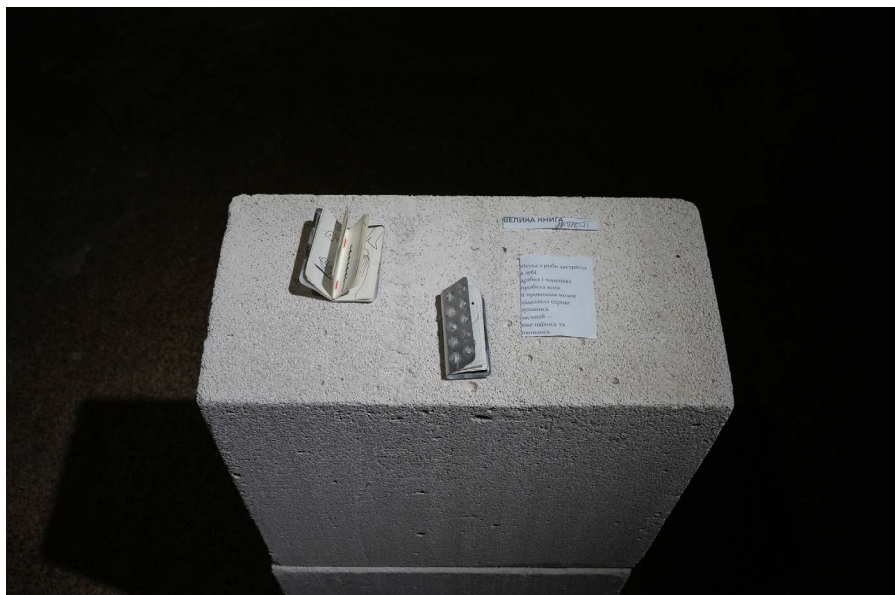

Аліна Полєшко LI POLIESSH

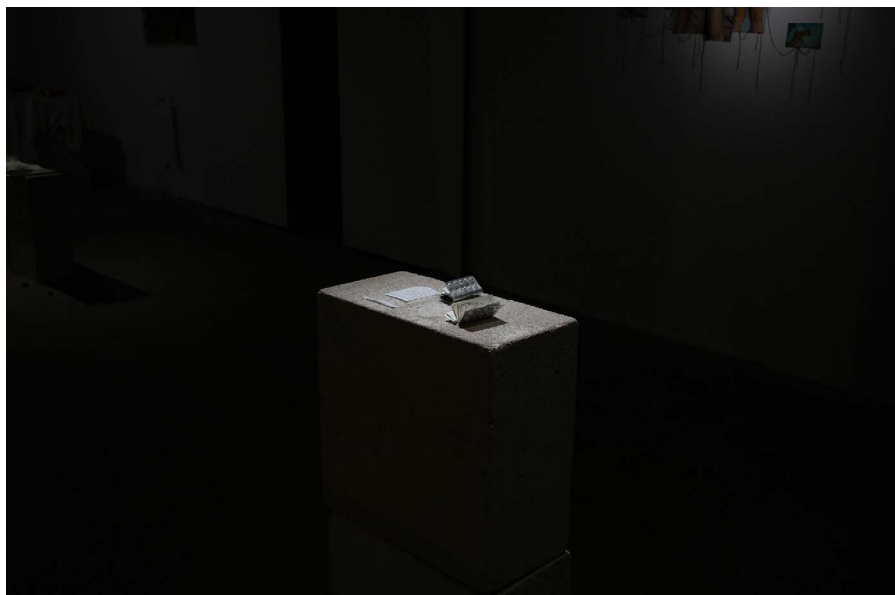
Велика книга депресії

«Велика книга депресії» зшита з блоку від антидепресантів. Усередині розміщені мінімальні скетчі, що функціонують як фрагменти внутрішніх станів і нотатки процесу.

Книжка працює як інтимний носій досвіду — крихкий, тілесний, майже непомітний. Вона фіксує напругу між турботою про себе та болісними побічними ефектами, між заспокоєнням і притлумленням.

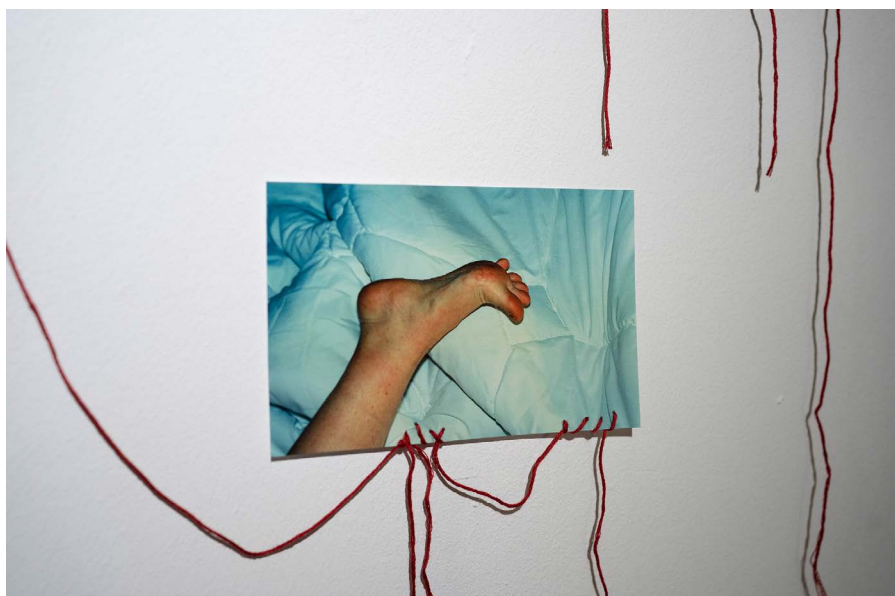
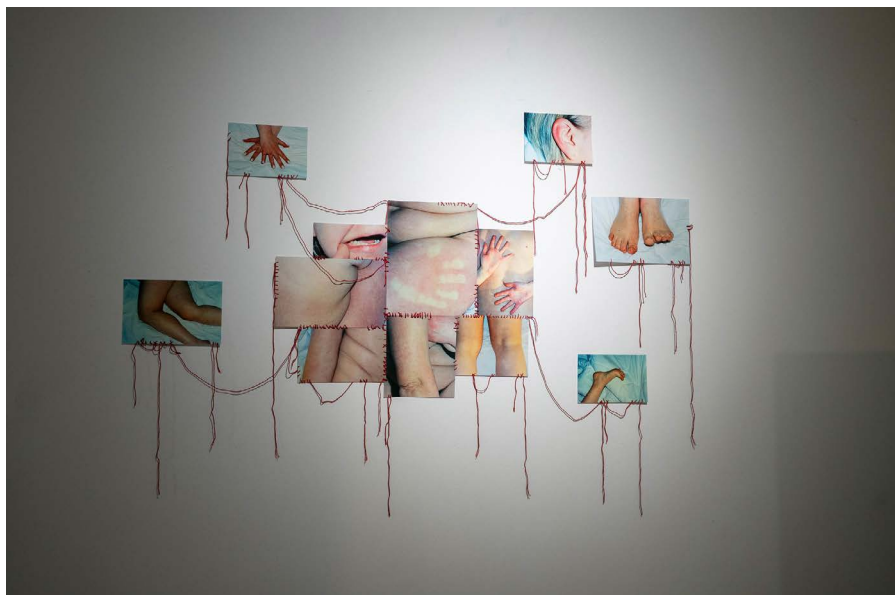

Бородиця Софія, Анна Заболотна

Фрагменти цілісності

Працюючи в тандемі, авторки створюють або відтворюють фрагментований образ сучасного досвіду — своєрідного «Франкенштейна» днів нашого часу. Робота поєднує розрізнені елементи, з яких вибудовується нестійка, зшита з фрагментів цілісність.

Відчуття цілісності не зникає раптово. Найчастіше воно розпадається поступово — під тиском подій, тривалої напруги та необхідності витримувати більше, ніж можливо. У такому стані тіло перестає сприйматися як надійна опора й відчувається фрагментарно. Цілісність перестає бути даністю та перетворюється на процес, що потребує безперервного зусилля.

Станіслав Туріна

Ці малюнки намальовані під час війни

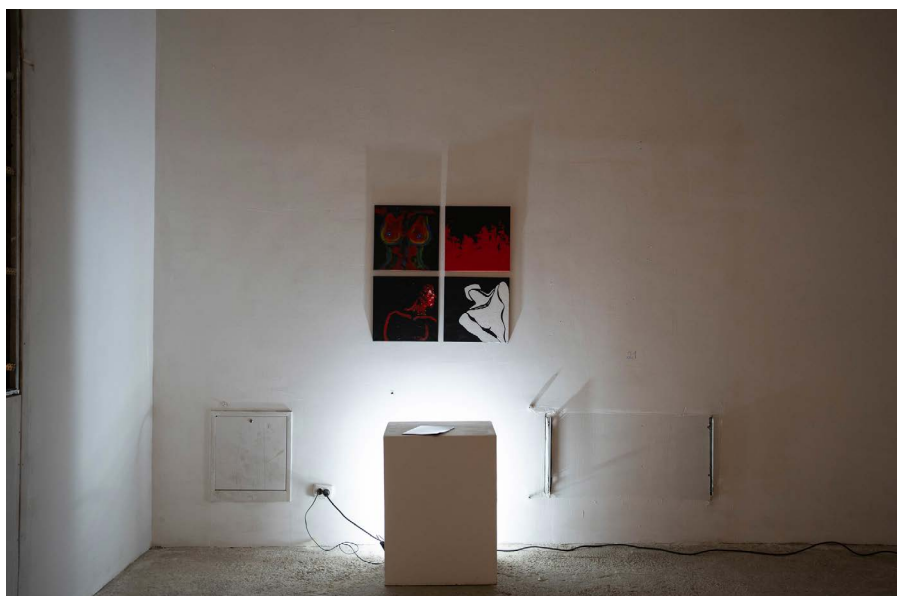
Як би це не виглядало, це три малюнки намальовані під час війни.

Ірина Ломака LMKA

Бути: терапія присутності

Зін складається з фотоколажів та автопортретів, створених у межах терапевтичного процесу. Він фіксує внутрішній діалог, пов'язаний із роботою з образом себе, дослідженням бажань, відмовою від нав'язаних ролей та взаємодією зі страхами. Живописні роботи є продовженням цього процесу на тілесному рівні, де переживання набувають матеріальної форми через присутність тіла.

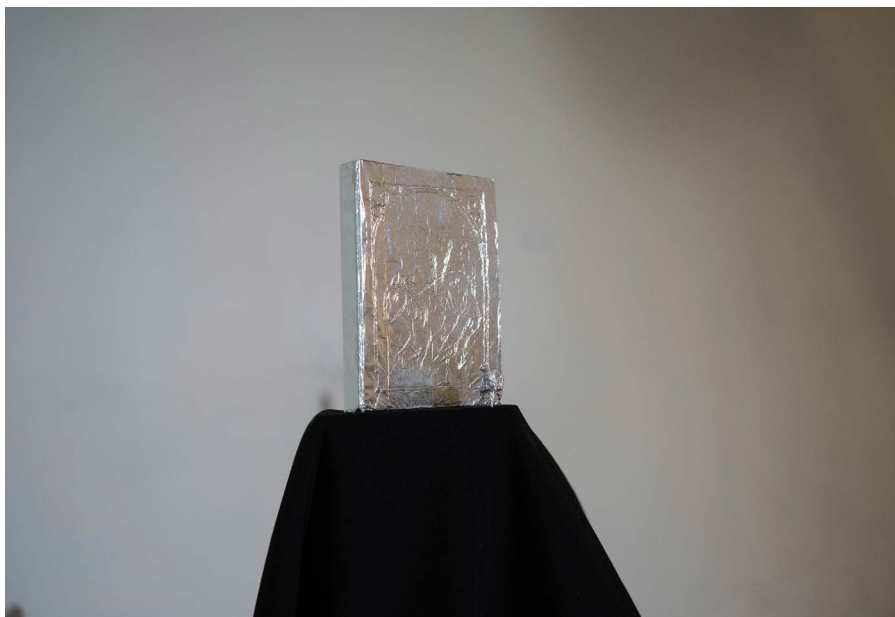

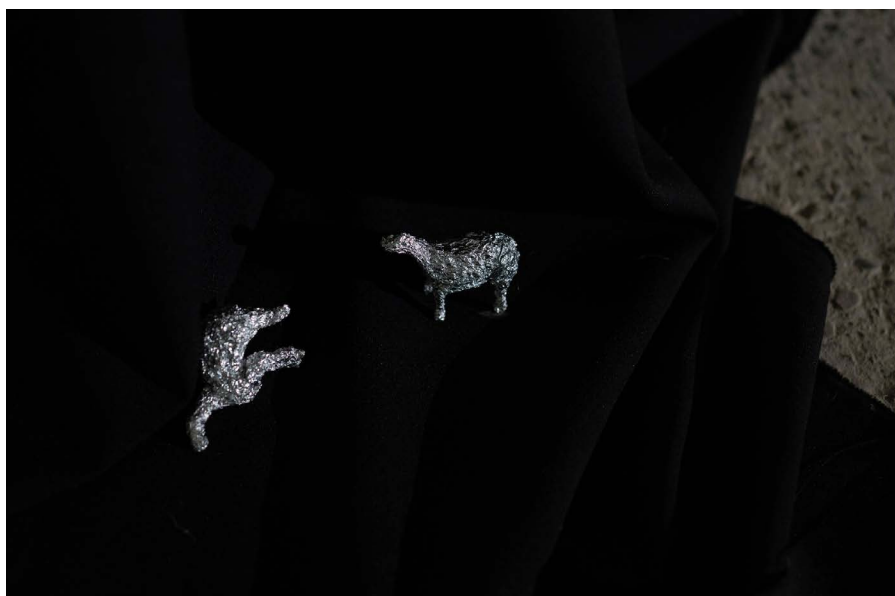
Тарас Теліщак

Внутрішній шум

У своїй роботі Тарас звертається до компіляції візуальних і аудіальних матеріалів із попереднього архіву напрацювань. Візуальний об'єкт тут функціонує як точка входу — матеріальна зачепка для сприйняття, тоді як звук формує окреме середовище всередині експозиційного простору.

Звукова складова побудована на поєднанні польових записів води та цифрових спотворень. Тараса цікавить як через звук можна досліджувати та осмислювати стани тривожності, внутрішньої напруги та відчуття небезпеки як тло сучасного досвіду.

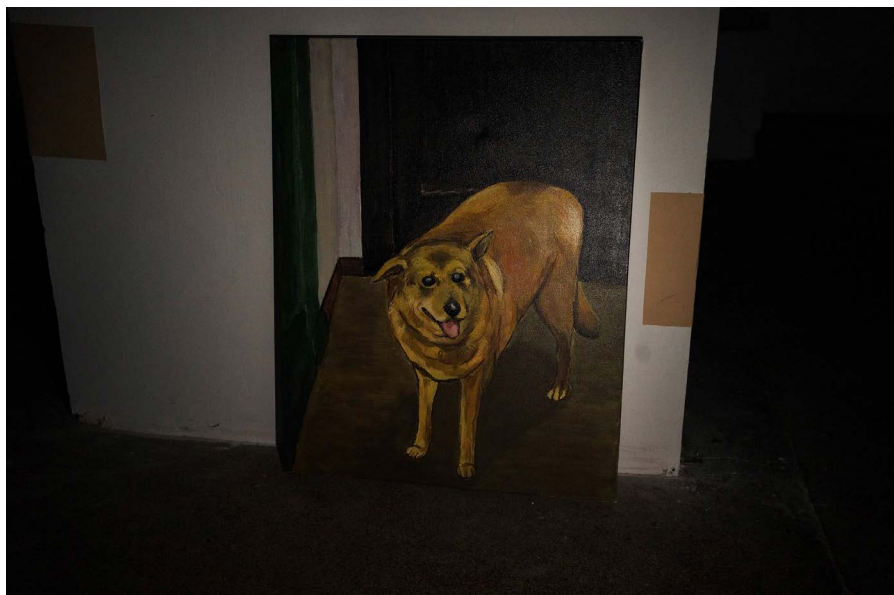

Марія Агісян

Озираючись на певний проміжок часу

Описи чотирьох робіт, створених з 1999-2002 рр, у період навчання в художній школі, їх графічна інтерпретація 2026 року, архівний живопис (2002 рік) та скетчбуки (2016-2025). Дитячі роботи стають позначками по один бік часового проміжку, на іншій стороні якого — повернення до практики малювання після тривалої паузи та розгортання власної мистецької практики як такої. Це спроба вдивитись у розрив(и) в персональному досвіді та поза ним, в ширшому контексті. Архівація відсутнього, опис, інтерпретація — умовні форми відтворення, не здатні відтворити нічого. Вони лише констатують зміни та допомагають визнати те, що відбулося поза множинністю альтернативних реальностей, які виникають із кожного «якби».

До, після і невідомо що далі. Документація виставки.
Асортиментна кімната, 2026. 88 с.

Художни_ці: Аліна Полешко LI POLIESSH, Анна Заболотна, Анна Рибкіна, Богдана Татаренко, Ганна Самар, Ірина Ломака LMKА, Ірина Нагорна, Катерина Худа, Марія Агісян, Настя Гай, Поліна Короленко, Софія Антонюк, Софія Бородиця, Софія Винокур, Софія Максимович, Станіслав Туріна, Тарас Теліщак, Юлія Мартинів.

Кураторська група:
Станіслав Туріна, Юлія Мартинів, Марія Агісян

Програмний супровід та координація:
Анна Потьомкіна

Технічна та організаційна підтримка:
Яна Гутів

Комунікації:
Вікторія Видиборець, Марія Агісян

Фото:
Софія Сіренко, Оксана Погребенник

Дизайн та верстка:
Ярослава Ковальчук

Монтажні роботи:
Арсен

Укладання документації:
Марія Агісян

